

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1984-1985

29 APRIL 1985

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 67
van de Gemeentekieswet
betreffende de onverenigbaarheden

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN, DE ALGEMENE
ZAKEN EN HET OPENBAAR AMBT (1)
UITGEBRACHT DOOR DE HEER DAEMS

DAMES EN HEREN,

I. Algemene bespreking

De indiener van het voorstel herinnert eraan dat artikel 67, 6°, van de gemeentekieswet bepaalt dat zij die een wedde of een toelage ontvangen van de gemeente, geen deel kunnen uitmaken van de gemeenteraad en niet tot burgemeester kunnen worden benoemd. Bij de leden van de vrijwillige brandweerkorpsen blijft nog steeds betwisting en twijfel bestaan omtrent de toepasselijkheid van die bepaling.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer J.-B. Delhay.

A. — Leden : de heren Breyne, Cardoen, Detremmerie, Jérôme, Suykerbuyk, Tant, Vankeirsbilck. — de heren Bogaerts, J.-B. Delhay, De Loor, Guillaume, M. Harmegnies, Henry, Lafosse, Temmerman. — de heren Daems, Evers, Huylebrouck, Klein, Van Belle, Mevr. Van den Poel-Welkenhuysen. — de heren De Beul, Desseyn.

B. — Plaatsvervangers : de heren Beerden, Coppieters, Desutter, Marchand, Thys, Van Wambeke, Wauthy, Willems. — Mevr. Brenez, de heren M. Colla, Laridon, Onkelinx, Perdieu, Ramaekers, Rigo, Urbain, R. Van Steenkiste. — de heren Cortois, Denys, Flamant, Militis, Mundeeler, Poswick, Taelman. — de heren Anciaux, Gabriels, Van Biervliet.

Zie :

1038 (1984-1985) :

- N° 1 : Wetsvoorstel.
- N° 2 : Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1984-1985

29 AVRIL 1985

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 67
de la loi électorale communale
relatif aux incompatibilités

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTERIEUR, DES AFFAIRES GENERALES
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE (1)

PAR M. DAEMS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. Discussion générale

L'auteur de la proposition rappelle que l'article 67, 6°, de la loi électorale communale dispose que toute personne qui reçoit un traitement ou un subside de la commune ne peut faire partie du conseil communal ni être nommée bourgmestre. C'est ainsi que cette disposition suscite des doutes et des contestations chez les membres des corps de pompiers volontaires.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. J.-B. Delhay.

A. — Membres : MM. Breyne, Cardoen, Detremmerie, Jérôme, Suykerbuyk, Tant, Vankeirsbilck. — MM. Bogaerts, J.-B. Delhay, De Loor, Guillaume, M. Harmegnies, Henry, Lafosse, Temmerman. — MM. Daems, Evers, Huylebrouck, Klein, Van Belle, Mme Van den Poel-Welkenhuysen. — MM. De Beul, Desseyn.

B. — Suppléant : MM. Beerden, Coppieters, Desutter, Marchand, Thys, Van Wambeke, Wauthy, Willems. — Mme Brenez, MM. M. Colla, Laridon, Onkelinx, Perdieu, Ramaekers, Rigo, Urbain, R. Van Steenkiste. — MM. Cortois, Denys, Flamant, Militis, Mundeeler, Poswick, Taelman. — MM. Anciaux, Gabriels, Van Biervliet.

Voir :

1038 (1984-1985) :

- N° 1 : Proposition de loi.
- N° 2 : Amendements.

Spreker vindt die onverenigbaarheid voor vrijwillige brandweerlieden niet logisch en dus onverantwoord.

De vergoeding die hen wordt toegekend is immers slechts een tegemoetkoming voor mogelijke verliezen en ontberingen in hun privé-leven en kan moeilijk als een wedde of toelage worden beschouwd.

Om die redenen wil het voorstel de vrijwillige brandweerlieden niet langer uitsluiten van de uitoefening van een gemeentelijk mandaat.

* * *

Een lid merkt op dat er veel gelijkaardige gevallen bestaan.

Hij citeert b.v. het geval van de leerkrachten die deel uitmaken van examencommissies voor door de gemeente georganiseerde examens.

Algemeen wordt aangenomen dat zij zitting kunnen hebben in de gemeenteraad, maar als een klacht wordt ingediend, stuit men op de tekst van de wet.

Nog andere voorbeelden worden aangehaald zoals dat van de studiemeesters in het gemeenteeonderwijs.

Een lid verklaart dat zijn politieke fractie het normaal acht dat iemand, die zich tijdens zijn vrije tijd ten dienste stelt van de bevolking, kan worden verkozen.

De Minister is van oordeel dat door dit wetsvoorstel de aandacht wordt gevestigd op een rechtsregel die aanleiding heeft gegeven tot onrechtvaardige toestanden.

Hij vindt evenwel dat, als een uitzondering wordt gemaakt voor de vrijwillige brandweerkorpsen, andere groepen zich daar ook moeten kunnen op beroepen. Hij aarzelt dan ook om een specifieke uitzondering in de wet op te nemen. Het probleem zou, volgens de Minister, kunnen worden geregeld bij een ministeriële circulaire, door b.v. de vergoeding van de vrijwillige brandweerlieden af te schaffen wanneer zij eenmaal verkozen zijn.

Een lid acht het verwonderlijk dat het b.v. wel toegelaten is dat een schepen te werk gesteld is in een intercommunale vereniging waarvan de stad waar hij schepen is, meer dan 50 % van de aandelen bezit.

Andere gevallen zijn al even twijfelachtig. Spreker verwijst naar gevallen waarin brandweerdiensten door de stad gesubsidiëerd worden. De brandweerdienst van Fleurus b.v. krijgt een subsidie van de stad Charleroi.

Krachtens artikel 67, 6°, van de gemeentekieswet zou een brandweerman van het centrum van Fleurus dan ook geen zitting mogen hebben in de gemeenteraad van Charleroi.

Een ander lid steunt het wetsvoorstel. De vergoeding van vrijwillige brandweerlieden is meestal zeer gering. Zij behoren dus niet tot het gemeentepersoneel.

Zij zijn niet in dienst van de gemeente maar worden slechts aangenomen als vrijwilligers in een C- of Z-korps. Spreker concludeert dat de onverenigbaarheid moet worden opgeheven.

Een ander lid is van oordeel dat de maatschappelijke ontwikkeling het aantal twijfelgevallen nog zal doen toenemen. Hij citeert het voorbeeld van de door de gemeenten tewerkgestelde werklozen. Zij worden betaald door de R. V. A. en behouden dus het statuut van werkloze.

Mag één van hen zitting nemen als hij wordt verkozen?

Spreker meent dat alle onverenigbaarheden moeten worden herzien.

Een ander lid vraagt zich af of het niet beter ware artikel 67, 6°, van de gemeentekieswet op dezelfde wijze te nuanceren als artikel 67, 8°, van die wet.

Een dergelijke nuancering, die in de wet zelf opgenomen wordt, biedt meer rechtszekerheid dan een ministeriële circulaire die te allen tijde door de Raad van State kan worden vernietigd.

L'orateur estime qu'une incompatibilité dans le chef de ces personnes est illogique et, partant, injustifiée.

L'indemnité qui leur est attribuée ne constitue qu'un dédommagement pour les pertes et privations que ces volontaires peuvent subir sur le plan privé et ne peut que difficilement être considérée comme un traitement ou un subside.

C'est pourquoi la proposition tend à ne plus interdire l'exercice d'un mandat communal aux pompiers volontaires.

* * *

Un membre fait observer qu'il existe beaucoup d'autres cas analogues.

Il cite par exemple, les enseignants qui siègent dans les jurys d'examens de la commune.

On admet généralement qu'ils puissent siéger au conseil communal mais s'il y a une plainte, on se trouve confronté au texte de la loi.

D'autres exemples sont cités tels que les surveillants dans l'enseignement communal.

Un membre déclare que sa fraction politique estime qu'il est normal que quelqu'un qui se met au service de la population pendant ses loisirs, puisse être élu.

Le Ministre est d'avis que cette proposition soulève une situation juridique qui a créé des injustices.

Toutefois, il croit que si l'on fait une exception pour les pompiers volontaires, d'autres cas nécessitent également de bénéficier d'une exception. Il se dit réticent à inscrire dans la loi une exception particulière. Une circulaire ministérielle pourrait, selon le Ministre, régler ce problème en supprimant, par exemple, l'indemnité des pompiers volontaires élus.

Un membre s'étonne que, d'autre part, on permette, par exemple, à un échevin d'une ville d'être employé par une intercommunale dans laquelle la ville dont il est échevin détient plus de 50 % des parts.

D'autres cas sont aussi douteux. L'orateur cite les cas où des centres de pompiers sont subsidiés par une ville. Par exemple, le centre de pompiers de Fleurus est subsidié par la ville de Charleroi.

Cela signifie que, selon l'article 67, 6°, de la loi électorale communale, un pompier du centre de Fleurus ne pourrait pas siéger à Charleroi.

Un autre membre souhaite apporter son appui à la proposition. Les rémunérations des pompiers volontaires sont la plupart du temps minimales. Il ne s'agit donc pas de personnes appartenant au personnel communal.

Ils ne sont pas engagés par la commune, ils ne sont acceptés que comme volontaires dans un corps C ou dans un corps Z. L'orateur conclut qu'il faut supprimer l'incompatibilité.

Un autre membre estime que l'évolution de notre société va encore augmenter le nombre de cas douteux. Il cite par exemple, les chômeurs mis aux travaux par les communes. Ceux-ci sont payés par l'O. N. Em. Ils restent donc sous le statut de chômeurs.

Si l'un de ceux-ci est élu, peut-il siéger?

L'orateur croit qu'il faudrait revoir l'ensemble des incompatibilités.

Un autre membre se demande s'il ne serait pas possible de nuancer l'article 67, 6°, de la loi électorale communale de la même manière que l'article 67, 8°, de la même loi.

Cette nuance, contenue dans la loi-même, aurait plus de sécurité juridique qu'en étant prévue dans une simple circulaire ministérielle qui peut être annulée par le Conseil d'Etat à tout moment.

II. Bespreking van de amendementen

De heer De Beul stelt een amendement op het enige artikel voor (Stuk n° 1038/2-I) dat ertoe strekt artikel 67, 6°, van de gemeentekieswet aan te vullen met de woorden « behoudens afwijking door de Koning toegestaan ».

Als dat amendement wordt aangenomen, zou de Minister afwijkingen kunnen toestaan bij wege van ministeriële circulaire die niet door de Raad van State kunnen worden vernietigd.

Een lid is van mening dat de wetgevende macht de uitzonderingen moet bepalen. Dit wetsvoorstel stelt voor een uitzondering te maken voor de vrijwillige brandweerlieden. Als andere uitzonderingen nodig zijn, moeten andere wetsvoorstellen worden ingediend.

De Minister preciseert dat werknemers van een intercommunale vereniging niet door de deelnemende gemeenten worden betaald. Zij worden bezoldigd door de intercommunale vereniging die hen heeft aangeworven en er bestaat geen onverenigbaarheid met een mandaat in de raad van één van de betrokken gemeenten.

Voorts preciseert de Minister dat het wetsvoorstel voorbijgaat aan een beginsel van onverenigbaarheid, wat de deur wijd opent voor tal van andere gevallen.

De auteur trekt zijn amendement in en verzoekt de Minister een ontwerp in te dienen tot wegwerking van andere gevallen van onverenigbaarheid die tot onrechtvaardige toestanden leiden.

Een spreker herhaalt nogmaals dat hij wenst dat artikel 67, 6°, op dezelfde wijze wordt genuanceerd als artikel 67, 8°.

De Minister en verscheidene leden zijn van oordeel dat artikel 67, 8°, een geheel andere strekking heeft dan artikel 67, 6°, van de gemeentekieswet.

Een lid merkt voorts op dat, indien men alle gevallen van onverenigbaarheid wil onderzoeken, het probleem op de lange baan dreigt te worden geschoven.

De Minister herinnert eraan dat het voorstel, mocht het worden aangenomen, tot moeilijkheden zal leiden.

In de praktijk stemmen de vrijwillige brandweerlieden die tot gemeenteraadslid worden verkozen, er doorgaans mee in geen vergoeding te krijgen als vrijwillig brandweerman en derhalve is de onverenigbaarheid opgeheven.

Verscheidene leden merken op dat slechts één uitzondering wordt voorgesteld, zodat de goedkeuring van dit voorstel geen ernstige gevolgen kan hebben.

De heer De Beul stelt een tweede amendement (Stuk n° 1038/2) voor ten einde aan het voorstel een artikel 2 (nieuw) toe te voegen, dat bepaalt dat artikel 167 van de gemeentekieswet wordt aangevuld met een punt 9, luidend als volgt :

« 9° zij die de door artikel 3bis van de Grondwet voor de gemeente voorgeschreven bestuurstaal niet kennen of voorgeven ze niet te zullen gebruiken. »

De auteur van het amendement wil aldus een nieuwe onverenigbaarheid in het leven roepen en van de gemeenteraden en van het ambt van burgemeester iedere persoon uitsluiten die niet de taal spreekt welke door de wet is voorgeschreven voor de gemeente waar hij is verkozen.

Een derde amendement (Stuk n° 1038/2-I) van dezelfde auteur strekt ertoe aan het voorstel een artikel 3 (nieuw) toe te voegen.

II. Discussion des amendements

M. De Beul dépose un amendement à l'article unique (Doc. n° 1038/2-I) tendant à compléter l'article 67, 6°, de la loi électorale communale par les mots « sauf dérogations accordées par le Roi ».

Si cet amendement était adopté, le Ministre pourrait déroger par une circulaire ministérielle, incontestable par le Conseil d'Etat.

Un membre est d'avis que le législateur doit établir les exceptions. Il est proposé ici de faire une exception pour les pompiers volontaires; si d'autres exceptions sont nécessaires, d'autres propositions de loi doivent être déposées.

Le Ministre précise que les employés des intercommunales ne sont pas payés par les communes participantes. Ils sont rémunérés par l'intercommunale qui les a engagés et il n'y a pas d'incompatibilité avec un mandat dans un conseil d'une des communes.

En ce qui concerne la proposition dont question, le Ministre précise qu'elle méconnaît un principe d'incompatibilité et que c'est la porte ouverte vers de nombreux autres cas.

L'auteur retire son amendement et demande au Ministre de présenter un projet visant à supprimer d'autres cas d'incompatibilité créant des injustices.

Un orateur réitère son vœu de voir l'article 67, 6°, nuancé de la même manière que l'article 67, 8°.

Le Ministre et plusieurs membres estiment que la portée de l'article 67, 8° est totalement différente de celle de l'article 67, 6°, de la loi électorale communale.

D'autre part, un membre fait remarquer que si l'on veut examiner tous les cas d'incompatibilité, on risque de voir reporter le problème aux calendes grecques.

Le Ministre rappelle que la proposition, si elle est acceptée, créera des difficultés.

Dans la pratique, la plupart du temps, les pompiers volontaires élus acceptent de ne pas recevoir d'indemnité en tant que pompiers volontaires et dès lors, l'incompatibilité est levée.

Plusieurs membres considèrent qu'il n'y a qu'une seule exception proposée et dès lors, que le rôle de cette proposition ne peut avoir de conséquences si graves.

M. De Beul dépose un second amendement (Doc. n° 1038/2) tendant à ajouter un article 2 (nouveau) à la proposition, disposant que l'article 67 de la loi électorale communale est complété par un 9°, libellé comme suit :

« 9° toute personne qui ne connaît pas la langue administrative prescrite pour la commune par l'article 3bis de la Constitution ou qui prétend qu'elle ne l'emploiera pas. »

L'auteur de l'amendement vise ainsi à créer une nouvelle incompatibilité et à exclure des conseils communaux et des fonctions de bourgmestre toute personne qui ne parle pas la langue prescrite dans la commune où elle a été élue.

Un troisième amendement du même auteur (Doc. n° 1038/2-I) tend à ajouter un article 3 (nouveau) à la proposition.

Het wil artikel 67 van de Gemeentekieswet aanvullen met een vierde lid, waardoor iedere inwoner van een gemeente bij de Raad van State de afzetting kan vorderen van de burgemeester of van een gemeenteraadslid op grond van het niet gebruiken van de door artikel 3bis van de Grondwet voor de gemeente voorgeschreven bestuurstaal. Bovendien moet de betrokken kamer van de Raad van State zich over die vordering uitspreken binnen 30 dagen na ontvangst ervan.

De auteur stelt een subamendement (Stuk n° 1938/2-II) op dat laatste amendement (Stuk n° 1038/2-I) voor, ten einde te bepalen dat bij ontbreken van een beslissing terzake binnen de gestelde termijn, de gevorderde afzetting van rechtswege is verworpen.

De Minister is van mening dat de amendementen inhoudelijk niets te maken hebben met artikel 67 van de gemeentekieswet.

Dit laatste regelt de onverenigbaarheden terwijl de voorgestelde amendementen de gevallen van onverkiesbaarheid beogen.

De Minister vraagt de amendementen te verwerpen.

Verscheidene leden zijn het met die amendementen oneens en menen dat ze een politieke betekenis hebben.

Een lid merkt op dat voor de in het tweede amendement bedoelde problemen reeds politieke belangstelling bestaat. Het derde amendement is theoretisch. Als men voor alle rechtbanken termijnen zou bepalen, zou men tot onmogelijke toestanden komen en tot nog langere procedures.

Het probleem van de interpretatie van artikel 3bis van de Grondwet is aan de Raad van State voorgelegd en nu is het wachten op zijn advies.

Een ander lid merkt op dat artikel 67 van de gemeentekieswet in twee categorieën van onverenigbaarheden voorziet, waarvan de ene betrekking heeft op de leden die deel uitmaken van de toezichthoudende overheid, en de andere op de personen die door de gemeente worden bezoldigd.

Het wetsvoorstel is redelijk en ligt in de lijn van artikel 67.

* * *

De amendementen worden verworpen met 10 tegen 3 stemmen en het enig artikel van het wetsvoorstel wordt eenparig aangenomen.

De Rapporteur,

J. DAEMS

De Voorzitter,

J.-B. DELHAYE

Il tend à compléter l'article 67 de la loi électorale communale par un quatrième alinéa permettant à tout habitant de la commune de demander au Conseil d'Etat la révocation du bourgmestre ou d'un conseiller communal pour le motif qu'il n'emploie pas la langue administrative prescrite pour la commune par l'article 3bis de la Constitution. En outre, la chambre du Conseil d'Etat concernée doit statuer sur cette demande dans les trente jours de sa réception.

L'auteur sous-amende (Doc. n° 1038/2-II) ce dernier amendement (Doc. n° 1038/2-I) en prévoyant que si aucune décision n'est prise en la matière dans le délai fixé, la révocation demandée est acquise de plein droit.

Le Ministre estime que sur le fond, les amendements n'ont rien à voir avec l'article 67 de la loi électorale communale.

Ce dernier régit les incompatibilités alors que les amendements présents concernent les inéligibilités.

Le Ministre demande que ces amendements soient repoussés.

Plusieurs membres marquent leur désaccord avec ces amendements et estiment qu'ils ont une signification politique.

Un membre fait observer que les problèmes visés par ce second amendement fait déjà l'objet de préoccupations politiques. Quant au troisième amendement, il est théorique. Si l'on devait fixer des délais dans toutes les juridictions, on aboutirait à des impossibilités et à des procédures plus longues encore.

Le Conseil d'Etat est déjà saisi du problème de l'interprétation de l'article 3bis de la Constitution et il faut attendre son avis.

Un autre membre fait remarquer que l'article 67 de la loi électorale communale prévoit deux catégories d'incompatibilités, l'une concerne les membres faisant partie du pouvoir de tutelle, l'autre les personnes rémunérées par la commune.

La proposition dont question est sage et elle s'inscrit dans la philosophie de l'article 67.

* * *

Les amendements sont rejetés par 10 voix contre 3 et l'article de la proposition est adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

J. DAEMS

Le Président,

J.-B. DELHAYE